

6. Matthew F. J. Professionalism in Journalism : Ongoing debate among journalists about benefits of profession versus trade / F. J. Matthew. – Chicago : Fitzroy Dearborn, 1998. – P. 537–538.

7. Parcell L. M. Early American Newswriting style : Who, What, When, Where, and How / L. M. Parcell // Journalism History. – New York : Routledge, 2011. – V. 30, №1. – P. 4–6.

8. Salcetti M. The emergence of reporter : Mechanization and the Devaluation of editorial workers / M. Salcetti. – Minneapolis : University of Minnesota Press, 1995. – P. 55–57.

9. Sloan W. D. American Journalism : history, principles, practices / W. D. Sloan, L. M. Parcell. – North Carolina, 2002. – 380 p.

10. Weaver D. H. The American Journalist : A Portrait of U.S. News People and their work / D. H. Weaver, G. C. Wilhoit. – Bloomington : Indian University Press, 1986. – 320 p.

11. Винниченко В. М. Журналістське образование в США / В. М. Винниченко. – М. : 2009. – № 6 – С. 89–100.

АНОТАЦІЯ

Грицко Х. Особливості розвитку журналістської освіти у США та Канаді: шлях від ремесла до професії.

У статті розглянуто етапи розвитку журналістської освіти у вишах США та Канади. Також проаналізовано погляди науковців обох країн щодо підготовки майбутнього фахівця в галузі журналістики. Чітко простежено кроки проходження журналістики від ремесла до професії. В основній частині висвітлено спільні та відмінні риси, виявлено певні недоліки в розробці навчальних програм для курсу журналістів. Не менш важливим є той факт, що постійне реформування освіти сприяє покращенню та вдосконаленню підготовки спеціалістів у даній галузі.

Ключові слова: США, Канада, школи журналістики, вища освіта, ремесло, професія, реформування освіти.

РЕЗЮМЕ

Грицко Х. Особенности развития журналистского образования в США и Канаде: путь от ремесла к профессии.

В статье рассмотрены этапы развития журналистского образования в вузах США и Канады. Также проанализированы взгляды ученых двух стран относительно подготовки будущего специалиста в области журналистики. Четко прослеживаются шаги прохождения журналистики от ремесла к профессии. В основной части освещены общие и отличительные черты, выявлены определенные недостатки в разработке учебных программ для курса журналистов. Не менее важным фактом указано, что постоянное реформирование образования способствует улучшению и совершенствованию подготовки специалистов в данной области.

Ключевые слова: США, Канада, школы журналистики, высшее образование, ремесло, профессия, реформирование образования.

УДК [378.22:81] (410)

Ольга Комочкова

Хмельницький національний університет

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ГУМАНІТАРНИХ НАУК З ЛІНГВІСТИКИ В ЕДИНБУРЗЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

У статті обґрунтовано процес професійної підготовки магістрів гуманітарних наук з лінгвістики на прикладі Единбурзького університету. Автором проаналізовано структурно-організаційний та змістовий компонент освітньої програми «Лінгвістика (з відзнакою)»; охарактеризовано стратегії навчання і

викладання, використовувани під час навчального процесу у вищеназваному університеті. На основі результатів проведеного аналізу автором систематизовано британський досвід професійної підготовки магістрів гуманітарних наук з лінгвістики і зроблено висновок про доцільність упровадження досвіду, набутого фахівцями з Великої Британії, з метою покращення процесу професійної підготовки фахівців з лінгвістики у вітчизняних університетах.

Ключові слова: професійна підготовка, лінгвіст, лінгвістика, освітня програма, магістр гуманітарних наук, Велика Британія, Единбурзький університет.

Постановка проблеми. Наразі світова громада спостерігає стрімкі зрушення в усіх вимірах, себто політичному, економічному, соціальному, культурному. Інтеграційні та глобалізаційні процеси пропагують оновлену парадигму суспільного розвитку. Популяризація інноваційних інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) видозмінює підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців, що, у свою чергу, впливає на розвиток освітніх систем країн світу, зокрема сфери вищої освіти.

Після здобуття незалежності 1991 року Україна перебуває в постійному режимі трансформацій. Приєднавшись до Болонського процесу в 2005 році, країна започаткувала період оновлення системи вищої освіти, що, безсумнівно, сприяє її інтеграції в Європейський простір вищої освіти (European Higher Education Area, EHEA). Ухвалення закону «Про вищу освіту» 2014 року стало справжнім поштовхом назустріч «європеїзації», оскільки вишам надали право на академічну, господарську та фінансову автономію; оновлено класифікацію рівнів та ступенів вищої освіти; створено Національну агенцію із забезпечення якості вищої освіти тощо.

Варто зазначити, що українські освітяни акумулювали безумовно цінний досвід професійної підготовки фахівців, здатних генерувати нові ідеї, критично мислити, швидко адаптуватися до змін, які прагнуть до особистого та професійного розвитку. Однак вивчення зарубіжного досвіду, зокрема європейських країн, та виокремлення його позитивних аспектів, на нашу думку, стануть у нагоді вітчизняним розробникам освітніх програм.

Велика Британія відома значними досягненнями у професійній підготовці сучасних фахівців, які користуються значним попитом на світовому ринку праці. Британські вищі навчальні заклади впевнено займають лідерські позиції в міжнародних рейтингах. Тому ми вважаємо за доцільне звернутися до британського досвіду.

Аналіз актуальних досліджень. Порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки фахівців в Україні та за кордоном є об'єктом досліджень українських учених-компаративістів: Н. Абашкіної, Н. Авшенюк, Н. Бідюк, М. Лещенко, О. Локшиної, Н. Мукан, Н. Пазюри, Л. Пуховської, А. Сбруєвої, В. Третька та багатьох інших. Різні аспекти професійної підготовки фахівців висвітлено у працях британських дослідників, зокрема Дж. Блевіт (J. Blewitt), Р. Браун (R. Brown), Д. Ворнер (D. Warner), Р. Дім (R. Deem), М. Слоуї (M. Slowey), М. Фостер (M. Foster), П. Хартлі (P. Hartley) та інших.

Однак проблема професійної підготовки фахівців із лінгвістики в університетах Великої Британії є досі недостатньо розкритою в науково-педагогічній літературі та вимагає подальшого вивчення.

У статті були використані такі **методи дослідження**: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація.

Мета статті полягає у виявленні особливостей освітніх програм професійної підготовки магістрів гуманітарних наук з лінгвістики в Единбурзькому університеті.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що Единбурзький університет, заснований ще в далекому 1583 році, вважається одним із найбільш престижних університетів не лише на теренах Великої Британії, а й у світі. Університет складається з 3 коледжів і отже 22 факультетів, на яких студенти з більш ніж 137 країн здобувають вищу освіту.

Перш за все, варто зазначити, що в Шотландії більшість освітніх програм першого рівня називаються магістерськими (masters) і традиційно розраховані на 4 роки на відміну від Англії, Уельсу та Північної Ірландії, де такі програми називаються бакалаврськими (bachelors) і тривають 3 роки [6]. Це так званий «золотий стандарт» (gold standard) університетської освіти, що значно поширений у європейських країнах, США, і перевагами якого є (рис. 1) [1]:

Рис. 1. Переваги 4-річних освітніх програм першого рівня у Шотландії

Однак вони не є еквівалентом другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Единбурзький університет пропонує 3 освітні програми підготовки магістрів гуманітарних наук з лінгвістики:

- Лінгвістика (з відзнакою);
- Лінгвістика та соціальна антропологія (з відзнакою);
- Лінгвістика та англійська мова (з відзнакою).

У нашій статті ми проаналізуємо особливості професійної підготовки майбутніх фахівців-лінгвістів у межах освітньої програми «Лінгвістика» (з відзнакою) (MA (Hons) Linguistics) денної форми навчання (full-time).

На першому році навчання студенти зазвичай вивчають три навчальні курси (1 обов'язковий та 2 вибіркові), які обирають за допомогою

персонального тьютора (personal tutor) [8]. Студенти спеціальності «Лінгвістика» на першому році навчання знайомляться з основними принципами теоретичної лінгвістики, вивчають регіональні та соціальні відмінності мов світу і зокрема англійської, а також методи комунікації.

Обов'язковим модулем є «Лінгвістика та англійська мова 1» (20 кредитів ЄКТС). Цей курс передбачає вивчення структури мов, вимову й діалекти Англії та Шотландії, історію англійської та шотландської мов тощо; складається з 4 блоків (по 2 в кожному семестрі) – фонетика та фонологія; морфологія та синтаксис; семантика та текст; відмінності та трансформації. Крім того, студенти мають можливість відвідувати курс лекцій на тему «Мова, пізнання та комунікація», де вивчають мови в їх більш широкому контексті [5].

Студенти другого року навчання продовжують вивчення курсів, обраних на попередньому році навчання, або обирають нові. Студенти освітньої програми «Лінгвістика» поглиблюють знання з теорії лінгвістики, методології наукових досліджень, структури усної та письмової англійської та інших мов, еволюції мови та моделей лінгвістичних трансформацій. Обов'язковими є 3 курси (загалом 30 кредитів ЄКТС): «Лінгвістична теорія та структура англійської мови» і «Фонетичний аналіз та емпіричні методи» (1 семестр); «Крослінгвістичні різновиди: межі та теорії» (2 семестр) [5].

Під час вивчення курсу «Лінгвістична теорія та структура англійської мови» студенти досліджують структуру сучасної англійської мови у зв'язку з ключовими проблемами лінгвістичної теорії, а саме її ключові компоненти – фонологію, морфологію, синтаксис та семантику.

Курс «Фонетичний аналіз та емпіричні методи» передбачає емпіричне вивчення мови шляхом систематичного сприйняття та класифікування, корпусного аналізу та проведення дослідів. Курс складається з таких блоків: акустична фонетика; зв'язне мовлення; тренування слуху; емпіричні методи.

Курс «Крослінгвістичні різновиди: межі та теорії» знайомить студентів із різновидами мов світу, їхніми аналітичними і теоретичними викликами й відповідями на них. Спершу теми подаються в широкому контексті, далі ілюструються прикладами та детально обговорюються в контексті (морфо)синтаксису та фонології. Нарешті студенти вивчають наслідки крослінгвістичних різновидів для розуміння закономірностей засвоєння мови [5].

Вибіркові курси першого (40 кредитів ЄКТС) та другого (30 кредитів ЄКТС) років навчання студенти можуть обрати згідно власних уподобань із надзвичайно широкого спектру галузей. Варто зазначити, що на другому році навчання студентам пропонується обрати 1 із 2 спеціалізованих курсів (кожен по 10 кредитів ЄКТС): «Англійська мова в часі та просторі» і «Структура та історія європейських мов» [5].

На університетському сайті у відкритому доступі розміщено типові приклади навчальних розкладів студентів – так звані *degree timetables*.

Наприклад, студентка освітньої програми «Лінгвістика» для першого року навчання як вибіркової обрала іспанську та німецьку мови, а для другого – гельську [7].

Третій та четвертий роки навчання передбачають отримання студентами ґрунтовних професійних знань у галузі лінгвістики (табл. 1). Так, студенти повинні зареєструватися на 10 курсів (6 – для третього року навчання і 4 – для четвертого – загалом 100 кредитів ЄКТС). 2 курси слід обрати з «*Основи лінгвістики: структура*» і ще 2 – «*Основи лінгвістики: інше*». Решту 5 курсів можна обрати з основних або вибірових (лінгвістика), і ще будь-який 1 [4].

Таблиця 1

Перелік обов'язкових та вибірових курсів третього і четвертого років навчання освітньої програми «Лінгвістика» в Единбурзькому університеті

Англійська мова	Лінгвістика
Основи англійської мови: структура	Основи лінгвістики: структура
Фонологічна теорія та фонологія англійської мови Синтаксична теорія та синтаксис англійської мови Словотвір англійської мови	Фонетика та лабораторна фонологія Синтаксис: теорія та практика Фонологічна теорія
Основи англійської мови: історія	Основи лінгвістики: інше
Староанглійська мова: читання Середньоанглійська мова Перші германські діалекти	Засвоєння рідної мови Соціолінгвістика Історична лінгвістика Психолінгвістика
Англійська мова (вибірові)	Лінгвістика (вибірові)
Грамматика англійської мови: когнітивний аспект Англійська мова в контексті глобалізації Лексична семантика Соціолінгвістика Статистика та експериментальне проектування Сучасні проблеми морфології Сучасні проблеми семантики та прагматики Корпусна лінгвістика Діалектологія Британських островів Грамматичні варіації Історична лінгвістика Лінгвістична реконструкція Прагматика Шотландський діалект англійської мови	Походження та еволюція мов Системи обробки мовлення Практичне застосування лінгвістики як науки Статистика та експериментальне проектування Просунута фонетика: мовлення та його сприйняття Сучасні проблеми морфології Дитячий білінгвізм: мова та пізнання Комп'ютерна фонологія Корпусна лінгвістика Експериментальна прагматика Грамматичні варіації Прагматика Мовні симуляції Мовленнєвий синтез

Програми подвійного диплому (лінгвістика + мова) пропонують річне навчання за кордоном на третьому році навчання. Для цього студенти повинні зареєструватися на другому році навчання. Під час перебування у ВНЗ-партнері студенти відвідують курси, схвалені завідувачем кафедри за основним місцем навчання. Після складання курсів оцінки конвертуються в бали за шкалою оцінювання Единбурзького університету [3].

На четвертому році навчання обов'язковим є написання магістерської роботи (20 кредитів ЄКТС) у галузі лінгвістики – 7000–10000 слів. Однак ще наприкінці третього року навчання відбувається зустріч студентів та потенційних наукових керівників, на якій обговорюють можливі теми наукових досліджень. Бажано, щоб тема магістерської та науковий керівник були затверджені до кінця року. Під час літніх канікул студентам рекомендовано підбирати відповідну наукову літературу. Формальна робота над дисертацією здійснюється, як правило, у першому семестрі четвертого року навчання. Також у першій половині першого семестру четвертокурсники повинні відвідувати спеціальний модуль, присвячений методам дослідження. Дві копії магістерської роботи слід принести на кафедру не пізніше 11 тижня другого семестру. Після цього студентам повідомляють дату проведення захисту, під час якого вони повинні представити результати свого наукового дослідження у вигляді презентацій [5].

Тепер детальніше зупинимося на стратегіях навчання і викладання в межах освітньої програми «Лінгвістика» в Единбурзькому університеті.

Більшість курсів викладаються через поєднання лекцій, консультацій, практичних занять та проектної роботи в невеликих групах. Другий рік навчання передбачає виконання певної самостійної практичної роботи, третій та четвертий – самостійне навчання. В університеті також застосовуються інноваційні технології навчання, наприклад, навчання онлайн (e-learning techniques), взаємне навчання (peer-assisted learning), клік-технологія (clicker technology), яка дозволяє проводити анонімне опитування щодо змістовності лекцій [8].

Години на лекції, консультації та практичні заняття розподіляють із урахуванням особливостей предметних галузей. Так, на обов'язковий курс першого року навчання «Лінгвістика та англійська мова 1» (річний) відведено 400 год., з яких 66 год. – лекції, 21 год. – семінари/консультації, 4 год. – підсумкове оцінювання, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 301 год. – самостійна робота. Обов'язковий курс другого року навчання «Лінгвістична теорія та структура англійської мови» (семестровий) нараховує 200 год., з яких 33 год. – лекції, 9 год. – семінари/консультації, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 154 год. – самостійна робота; «Фонетичний аналіз та емпіричні методи» (семестровий) – 200 год., з яких 32 год. – лекції, 13 год. – семінари/консультації, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 151 год. – самостійна робота;

«Крослінгвістичні різновиди: межі та теорії» (семестровий) – 200 год., з яких 33 год. – лекції, 10 год. – семінари/консультації, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 153 год. – самостійна робота [2].

Вибірковому курсу «Вступ до іспанської мови 1» (семестровий) виділено 200 год., із яких 20 год. – лекції, 20 год. – практичні заняття, 2 год. – формативне оцінювання, 2 год. – підсумкове оцінювання, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 152 год. – самостійна робота. Курс «Англійська мова в часі та просторі» нараховує 200 год., із яких 33 год. – лекції, 10 год. – практичні заняття, 4 год. – навчання та викладання програмного рівня, 153 год. – самостійна робота [2].

Як бачимо, навчальний процес освітньої програми «Лінгвістика» в Единбурзькому університеті зосереджений, передусім, на самостійній роботі студента, оскільки її частка становить приблизно 75 % від загального навантаження.

Варто зазначити, що студентам рекомендовано відвідувати всі лекції, практичні заняття та консультації, заплановані університетом у межах освітньої програми, а також дотримуватися всіх вимог, окреслених відповідним навчальним курсом. На факультетах функціонують спеціальні відділи, які слідкують за успішністю студентів, і в разі необхідності проводять консультації.

Упродовж першого та другого років навчання студенти підлягають безперервному оцінюванню у вигляді тестів або індивідуальних завдань. Третій та четвертий роки навчання передбачають складання іспитів, виконання проектів і, як згадувалося вище, написання дисертації.

Висновки. Отже, професійна підготовка магістрів гуманітарних наук у межах освітньої програми «Лінгвістика» в Единбурзькому університеті спрямована на формування компетентних фахівців-новаторів, спроможних швидко адаптуватися до глобалізаційних та інтеграційних процесів сьогодення. Майбутні лінгвісти накопичують ґрунтовні знання з лінгвістики, розвивають необхідні професійні вміння та навички завдяки надзвичайно вдало розробленій освітній програмі. Своєрідність та оригінальність шотландських курикулумів дозволяє здобувачам вищої освіти планувати модель навчання з урахуванням власних уподобань та наукових інтересів; осягнути та скористатися перспективами, які передбачає свідоме самостійне навчання; прагнути особистого та професійного розвитку; розкрити в собі потенціал ученого.

На нашу думку, вищезазначені позитивні аспекти досвіду Единбурзького університету у професійній підготовці фахівців-лінгвістів можуть бути використані вітчизняними робочими групами з розробки освітніх програм у галузі лінгвістики.

Перспективним для подальших наукових розвідок вважаємо аналіз освітніх програм із лінгвістики у провідних університетах Європи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Study in Scotland. Scotland's Universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.studyinScotland.org/scotlands-universities/>.
2. The University of Edinburgh. Degree Programme Table : Linguistics (MA Hons) (UTLINGS) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.drps.ed.ac.uk/16-17/dpt/utlings.htm>.
3. The University of Edinburgh. English Undergraduate Study. Go Abroad [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ed.ac.uk/studying/undergraduate/studying-with-us/go-abroad>.
4. The University of Edinburgh. Linguistics and English Language Honours Handbook 2014–2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://www.lel.ed.ac.uk/lel_students/documents/LEL-HonsHandbook-1415.pdf.
5. The University of Edinburgh. MA Linguistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ed.ac.uk/studying/undergraduate/degrees/index.php?action=programme&code=Q100>.
6. The University of Edinburgh. Names of Our Degrees [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ed.ac.uk/studying/undergraduate/studying-with-us/degree-names>.
7. The University of Edinburgh. Studying with Us. Lauren Tormey [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ed.ac.uk/studying/undergraduate/studying-with-us/lauren-tormey>.
8. The University of Edinburgh. Undergraduate Prospectus 2015 Entry [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
http://www.ed.ac.uk/polopoly_fs/1.134097!/fileManager/undergraduate-prospectus-2015-entry.pdf

РЕЗЮМЕ

Комочкова О. Профессиональная подготовка магистров гуманитарных наук по лингвистике в Эдинбургском университете.

В статье обоснован процесс профессиональной подготовки магистров гуманитарных наук по лингвистике на примере Эдинбургского университета. Автором проанализированы структурно-организационный и содержательный компоненты образовательной программы «Лингвистика (с отличием)»; охарактеризованы методы и стратегии обучения и преподавания, используемые в учебном процессе в вышеназванном университете. На основе результатов проведенного анализа автором систематизирован британский опыт профессиональной подготовки магистров гуманитарных наук по лингвистике и сделан вывод о целесообразности внедрения опыта, приобретенного специалистами из Великобритании, с целью улучшения процесса профессиональной подготовки специалистов по лингвистике в отечественных университетах.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, лингвист, лингвистика, образовательная программа, магистр гуманитарных наук, Великобритания, Эдинбургский университет.

SUMMARY

Komochkova O. Professional Training of Masters of Arts in Linguistics at the University of Edinburgh.

The article deals with professional training of Masters of Arts in Linguistics at the University of Edinburgh. The aim of the study consists in revealing peculiarities of Linguistics curriculum at the University of Edinburgh. Such methods as analysis, synthesis, systematization and generalization have been used. The author has characterized structural-organizational and content components of MA (Hons) Linguistics (full-time) at the University of Edinburgh. It has been found out that Scottish degrees differ from those elsewhere in UK.

The author has outlined the following advantages of Scottish degrees: flexibility in courses choice, stipulating for students' academic maturity; their academic mobility development; accumulation of core professional experience. It has been stated that during Year 1 students are introduced to foundations of linguistic theory, study regional and social variation of world languages, in particular English, as well as communication methods. During Year 2 students develop their knowledge of linguistic theory, research methodology, structure of oral and written English and other languages, the evolution of language and patterns of linguistic changes. Year 3 and 4 are based primarily on specialized courses (Linguistics Core: structure and Linguistics Core: others). In Year 3 students taking a Modern Language and Linguistics or English Language go abroad as an obligatory part of their degree programme. In Year 4 students have to write a dissertation (7000–10000 words) in language sciences. The author has also characterized strategies of teaching and learning applied during educational process at the University of Edinburgh. Most of courses are taught through lectures, tutorials, practicals or small-group project work.

The University is keen to develop innovative approaches to teaching and learning, e.g. e-learning techniques, peer-assisted learning, clicker technology etc. Educational process of MA (Hons) Linguistics is based predominantly on independent student work (75 %). Based on the study results the author has systematized British experience of Masters of Arts' in Linguistics professional training and has emphasized the expediency of its positive aspects implementation into professional training of linguists at the national universities. Prospects for further researches are seen in the analysis of Linguistics curricula at leading European universities.

Key words: *professional training, linguist, linguistics, curriculum, Master of Arts, Great Britain, University of Edinburgh.*